

EUA Evalvacija 2007

AKCIJSKI NAČRT

UVOD

Na prošnjo vodstva UL je EUA v letu 2007 izvedla **institucionalno evalvacijo** Univerze. Ta je potekala po merilih EUA. V nadaljevanju povzemamo glavne kritične pripombe in na njih temelječi akcijski načrt, v katerem opredeljujemo štiri področja, ki jim bomo s pomočjo **izvajanja posameznih ukrepov** posvečali še posebno pozornost. Ti ukrepi se nanašajo na:

- organizacijo UL,
- bolonjski proces na UL,
- vprašanje raziskovanja in raziskovalnih prioritet in
- sistem spremljanja in zagotavljanja kakovosti.

Z Akcijskim načrtom UL želi izboljšati svojo organiziranost in povečati kakovost izobraževalne in raziskovalne dejavnosti.

ORGANIZACIJA UL

Ocenjevalci so največ pozornosti posvetili prav organizaciji UL in so do nje tudi dokaj kritični. Njihova glavna opažanja so, da je UL preveč kompleksna s svojimi 26 članicami, da je visoko decentralizirana s preveliko avtonomijo članic, da je celo fragmentirana s prešibko centralno upravo, ki ne more v zadostni meri razvojno delovati in je zato UL kot celota šibka.

Naše mnenje je, da bi bila kakršna koli hitra, radikalna in od zunaj vsiljena reorganizacija Univerze nesmotrna in škodljiva. Tudi sami opažamo, da je odločanje na ravni Univerze pogosto premalo učinkovito oziroma, da se posamezne na senatu sprejete odločitve razvodenijo in da niso udejanjene. Prav tako bi bilo lahko na celotni Univerzi več razvojnih pobud in zlasti več sinergije, izhajajoče iz bogastva znanja in raznovrstnosti disciplin. Hkrati pa ocenjujemo, da ima visoka avtonomija članic pomembne prednosti. Zagotavlja več razvojnih pobud od spodaj, hitrejše reagiranje na okolje, na primer na povpraševanje po raziskovalnih, razvojnih in izobraževalnih storitvah, hitro razreševanje problemov na mestih, kjer nastajajo, prilagajanje posebnostim programov, ki jih izvajajo članice in posebnostim, ki izhajajo iz prostorske razpršitve Univerze. Te prednosti odtehtajo slabosti, kot so večji napori in daljši čas, ki je potreben za skupne odločitve na ravni Univerze kot celote ter večja heterogenost članic. Na drugi strani bi večja centralizacija resda vodila v večje poenotenje rešitev in manj podvajanja dejavnosti, hkrati pa bi povzročala tudi 'preobremenitev centra' s posledicami, kot so daljše in manj ustrezno reševanje problemov, ki se pojavljajo na posamezni članici.

Glede na navedeno menimo, da je treba sprejeti priporočila zunanjih ocenjevalcev za krepitev integracije Univerze in za njeno večjo učinkovitost, ki pa ju ne izenačujemo s centralizacijo in z zmanjševanjem avtonomije članic. Integracijo in učinkovitost Univerze bomo povečali na naslednje načine:

1. **Z razvojem novih funkcij**, ki so nerazvite in z dograjevanjem funkcij, ki se pojavljajo le na posameznih članicah. Tako članice ne bodo ničesar izgubile, lahko pa pridobijo. Tudi izvajanje novih funkcij bo lahko učinkovito le, če bo velik del dejavnosti potekal decentralizirano oziroma ostal na članicah, z vključevanjem na njih delujočih zaposlenih in bo blizu uporabnikom, zlasti študentom. Potekalo pa bo po usklajenih pravilih, ki bodo zagotavljala primerljivo kakovost na celotni Univerzi. Take funkcije, ki so večinoma že uveljavljene ali v fazi uveljavljanja, so:
 - Sistem spremljanja in zagotavljanja kakovosti
 - Karierni center za svetovanje bodočim in vpisanim študentom za izbiro študijskih poti in za njihovo usposabljanje za samostojno zaposlovanje in povezovanje z delodajalci
 - Tutorski sistem kot pomoč študentom za uspešnejši študij in življenje na univerzi
 - Center za univerzitetni šport s poudarkom na vključevanje študentov v obštudijsko športno dejavnost
 - Informacijski sistem kot podlaga za skladnejše in preglednejše poslovanje vseh funkcij univerze
 - Sistem internega komuniciranja in informiranja
 - Knjižnični sistem UL s postopno uveljavitvijo skupnih standardov delovanja in enake dostopnosti za vse uporabnike UL
 - Upravljanje z intelektualno lastnino UL
 - Strokovno-administrativna podpora in koordinacija projektov EU
 - Univerzitetna založba z oblikovanjem in uveljavitvijo skupnih meril založniške dejavnosti in skupnimi projekti na članicah delujočih enot
 - Mreža infrastrukturnih raziskovalnih centrov UL (MRIC UL)
2. **Z intenzivnejšim horizontalnim povezovanjem med članicami**, ki daje več sinergije in krepi identiteto Univerze:
 - Zagotovitev dogovorjenega deleža proste izbirnosti na vseh stopnjah novih bolonjskih programov, ki bodo omogočali povezovanje študentov, učiteljev in administracije.
 - Oblikovanje interdisciplinarnih medfakultetnih izobraževalnih programov na vseh stopnjah.
 - Oblikovanje interdisciplinarnih raziskovalnih oz. programskih skupin.
 - IRI – inovacijsko razvojni inštitut s poudarkom na razvojnih in interdisciplinarnih raziskavah in inovacijski dejavnosti.
 - Uveljavljanje načela matičnosti, ki preprečuje podvajanje kadrovske kapacitete in vzpostavljanje dvojnih standardov ter pospešuje medsebojno sodelovanje članic.
3. **Učinkovitost izvajanja** na univerzitetni ravni sprejetih **odločitev** bomo zagotavljali na naslednje načine:
 - s sistemom informiranja in internega komuniciranja,
 - z usposabljanjem strokovnih delavcev,

- s prenašanjem dobrih praks med članicami,
- s finančnim spodbujanjem doseganja strateških ciljev in
- s kadrovske odgovornostjo za izvajanje odločitev.

BOLONJSKI PROCES NA UL

Druga najbolj kritična pripomba ocenjevalcev EUA gre na račun bolonjskega procesa. Mnenja so, da je proces prepočasen in premalo usklajen ter da Univerza tako zapravlja priložnosti, ki jih ponuja bolonjski proces. Posebej so ocenjevalci kritični do neenotne dolžine prvega in drugega ciklusa. Ocenjujejo, da programi še vedno ponujajo preveč poučevanja in premalo samostojnega študija študentov ter drugih aktivnih oblik študija, da je število predmetov preveliko, da so med programi nepotrebna prekrivanja in podvajanja in da bi morali biti učitelji in študenti bolj vključeni v raziskovalno delo.

Vodstvo UL pritrjuje večini ocen zunanjih ocenjevalcev, saj je bolonjska reforma eden od temeljnih strateških ciljev. Izjema je predlog za poenotenje dolžine posameznih ciklusov. Do odločitev glede dolžine ciklusov je večinoma prišlo na podlagi temeljitih mednarodnih primerjav in upoštevanja posebnosti zelo raznovrstnih programov.

Glede na upravičenost drugih pripomb bomo uveljavili že sprejeta merila za oblikovanje bolonjskih programov. Med ta merila sodijo:

- določitev minimuma (10 %) kreditov, ki jih v vsakem programu študent lahko nabere povsem prosto po lastni izbiri, ne da bi moral izbirati izmed ponujenih predmetov,
- določitev maksimalnega deleža ur, ki jih je mogoče pri posameznem predmetu porabiti za frontalni način dela – ex cathedra predavanja,
- določitev maksimalnega števila predmetov na semester, praviloma največ 9 na letnik.

Poleg navedenega je nujno okrepiti ponudbo pedagoško didaktičnega usposabljanja za sodobnejše oblike pedagoškega dela učiteljev UL, pri čemer bi kazalo to usposabljanje povezovati z napredovanjem v višje nazive.

V kontekstu bolonjske prenove in potrebe po integraciji UL bomo posebno pozornost namenili **krepitvi doktorske šole**. Univerza v Ljubljani je že pred leti identificirala potrebo po interdisciplinarnih izobraževalnih programih ter s sodelovanjem svojih članic pristopila k njihovem oblikovanju in izvajanju na področju varstva okolja, biomedicine in statistike. Dosedanje izkušnje so dobre, z bolonjsko reformo pa se je še posebej pokazala potreba po interdisciplinarnih doktorskih študijih, ki so koordinirani na ravni univerze.

VPRAŠANJE RAZISKOVANJA IN RAZISKOVALNIH PRIORITET

Zunanji ocenjevalci v zvezi z raziskovanjem na UL opozarjajo predvsem na dve reči. Prvič, če hoče UL ohraniti in okrepiti značaj visoko kakovostne raziskovalne univerze, morajo njeni učitelji več raziskovati, študenti pa se morajo vključevati v raziskovalno delo. Drugič, vrhunskih rezultatov ni mogoče dosegati na vseh področjih. Zato bi UL morala določiti svoja prioriteta raziskovalna področja.

Glede na navedene pripombe predlagamo naslednje:

- dopolniti merilo število ur predavanj na teden kot merilo za določanje delovne obveznosti učiteljev z drugimi merili oziroma oblikami dela s poudarkom na raziskovanju,
- postopno povečevati delež raziskovanja v delovni obveznosti učiteljev, tako da bi dosegli v povprečju vsaj tretjinsko obremenitev z raziskovalnim delom,
- s finančnimi spodbudami podpirati raziskovalne skupine in programe, ki dosegajo vrhunske rezultate in
- krepi razvojno raziskovanje in inovacijsko dejavnost skozi novo ustanovljeni IRI.

Vprašanje raziskovalnih prioritet bo UL razreševala z vzpostavitvijo **interdisciplinarnih raziskovalnih centrov**. Za UL je značilno raziskovanje znotraj posameznih članic in njihovih raziskovalnih enot – centrov, programskih skupin, laboratorijev itd. V vsakem od njih je koncentracija raziskovalcev, finančnih sredstev in raziskovalne opreme razmeroma skromna, čeprav se v posameznih primerih dopolnjuje s sodelovanjem s samostojnimi inštituti. Sodelovanja med različnimi skupinami in enotami je kljub delujočim infrastrukturnim centrom premajhno. To pa daje manj v svetovnem merilu vrhunskih raziskovalnih rezultatov, kot bi si želeli.

Zato bomo osnovali 1 – 3 interdisciplinarne (medpodročne, medfakultetne) raziskovalne centre. V njih bomo:

- oblikovali interdisciplinarne raziskovalne programe,
- pridobili finančna sredstva na domačih in mednarodnih razpisih ter s sovlaganji z industrijo,
- združili raziskovalce z več disciplin oziroma fakultet,
- pridobili najmodernejšo raziskovalno opremo, ki omogoča doseganje vrhunskih raziskovalnih rezultatov,
- vzpostavili sodelovanje z drugimi raziskovalnimi centri in z industrijskimi laboratoriji in inštituti doma in v tujini.

V prvi fazi bomo imenovali interdisciplinarno medfakultetno skupino, ki bo proučila možne načine povezovanja raziskovalnega dela. Rok za oblikovanje predloga: junij 2008.

SISTEM SPREMLJANJA IN ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI

Zunanji ocenjevalci so ustrezno ugotovili, da na UL obstajajo posamezni segmenti spremljanja in zagotavljanja kakovosti, da pa ti niso povezani v celovit sistem. Zlasti so kritični do izvajanja in uporabe študentskih anket, ki bi po njihovem mnenju morale imeti večji povraten vpliv na kakovost pedagoškega dela. Moti pa jih tudi, da na članicah razen izjemoma med strokovnimi delavci ni nihče posebej zadolžen za to področje.

Priprava celovitega sistema spremljanja in zagotavljanja kakovosti, ki bo povezal posamezne instrumente v letne in občasne cikle aktivnosti posameznih organov UL in članic, je v sklepnih fazi.

V nadaljevanju bomo posebno pozornost posvetili prepletanju strokovnih in univerzitetnih izobraževalnih programov. To ima določene prednosti v smislu bolj ekonomičnega izvajanja pedagoškega procesa in dopolnjevanja temeljnega teoretskega in specifičnega praktično usmerjenega znanja. Ima pa tudi vidne slabosti, kot so premajhna povezanost univerzitetnih programov s temeljnim raziskovanjem, prevelika množičnost teh programov, premajhna praktična naravnost strokovnih programov in njihova povezanost z bodočimi delovnimi okolji in podobno. Merila za izvajanje obeh vrst programov niso dovolj razmejena, prav tako pa tudi ne organizacija in upravljanje obeh segmentov študijske dejavnosti. To ima lahko negativne posledice za kakovost raziskovanja in izobraževanja.

Zato bomo oblikovali projektno skupino, ki bo proučila prednosti in slabosti vsebinskega, programskega, organizacijskega in upravljaljskega razločevanja strokovnih in univerzitetnih izobraževalnih programov na UL. Rok za pripravo analize: junij 2008.

25. marca 2008